

Arne Jon Isachsen

MÅNEDSBREVET

Mars 2008

OM STOLTHET

Å være stolt av sitt land gir selvfølelse og selvrespekt. Folk er villige til å forsake mer for å kjenne på stolthet over eget land enn mange tror. Kinesere og russere er stolte over at de igjen regnes med. Landets ledere blir populære av slikt. Vi nordmenn har også mye å være stolte over. Men kanskje ville vi tidvis stå oss på å utvikle noe større nysgjerrighet på andres suksess snarere enn bare å skulle berette om egen?

“Hvor var du da Brå brakk staven?” Hvorfor er dette blitt et munnhell i Norge? Fordi vi er stolte av Oddvar Brå. Som den 25. februar 1982, på Holmenkollen skistadion, brakk staven i oppløpet mot mål. Med russeren Aleksandr Savjalov hakk i hel. Få trodde at Brå skulle komme tilbake. Men det gjorde han. Terje Bogen var raskt fremme med ny stav. Og i det mållinjen ble plassert var Brå i tet. Det var også Savjalov. Den salomoniske dommen ble felt – gull i stafett i VM på ski til begge land.

Det er typisk norsk å være god

Oddvar Brå er en av oss. Vi liker å tenke at vi selv skulle gjort som Brå om vi hadde vært i samme situasjon. Vi identifiserer oss med ham. Om vi ikke kan ta noe av æren, kan vi i hvert fall sole oss i glansen av hans prestasjon. Det kjennes godt.

Alle sine Norgesmesterskap til tross, i 1982 fremstod ikke trønderen Oddvar Brå som noen internasjonal kapasitet. Annerledes da med jevngamle Ivar Formo fra Oslo. Allerede under Olympiaden i Innsbruck i 1976 satte Formo varige spor ved å vinne gull på femmila. Og NRKs Bjørge Lillelien hylte ut i begeistringen: ”Saken er biff. Saken er karbonade. Saken er ertesuppe.....”

Skulle Oddvar Brå gå ned i historien som en annen Rudi Liebrechts, den sympatiske skøyteløperen fra Nederland som vant når det ikke gjaldt, og ikke vant når det gjaldt? Onsdagsløper, ble han kalt. Nettopp Oddvar Brås manglende suksess internasjonalt gjorde oss ekstra begeistret over VM-gullet denne februardagen i 1982. Han fortjente å bli verdensmester.

Alle er stolte av sitt land

Det er viktig å ha noe og noen å være stolte over. Det være seg bygda, byen eller landet man kommer fra. Eller slekten bakover, ektefelle, bikkje og barn. Eller karriere, inntekt og ny bil. I tillegg til stolthet over landsmenn som har gjort seg fordelaktig bemerket. Stolthet innen rammer, av passende saker og ting, er med på å gi et solid fundament for et godt liv.

Apropos bikkjer. Stolthet kan ikke erstatte egne erfaringer. Jakthunden som får prøve seg i godt rypeterreng, har et godt liv. Bedre enn tilværelsen til bikkja som ligger på sofaen, og er stolt av egen rases jaktgenskaper.

Å være stolt av sitt land gir selvfølelse og selvrespekt. Økonomer og andre samfunnsvitere undervurderer betydningen av folks behov for og ønske om å være stolte av sitt land. Betalingsvilligheten folk har for slik stolthet, kunne man si, er langt større enn det vitenskapsmannen legger til grunn. Eller bredere vurdert – folk er villige til å forsake mer for å kjenne på stolthet over eget land enn mange tror. Tror jeg.

Etiopiere er stolte av Etiopia .....

Når sjansen byr seg, spør jeg gjerne folk fra ulike land hva ved sitt hjemland de er stolte over. ”At vi aldri ble kolonialisert, og at vi har så vakre høysletter”, sier etiopiske drosjesjåførere i Washington D.C. I USAs hovedstad bor det mer enn 100.000 etiopiere, den største kontingenten etiopiere utenfor landets grenser. Og, forteller drosjesjåføren, hjemme i Afrika er vi mer enn 75 millioner. Visste du det?

..... kinesere av Kina .....

Kinesere er stolte av sin mer enn fire tusen år gamle historie og av sin kultur. Midtens Rike som Kina kalles, gir klar beskjed om hvor verdens navle egentlig er. I kulturbegrepet inngår også matkultur – det kinesiske kjøkken kommer i mange varianter. Noe annet kunne man knapt vente i et land med 1,3 milliarder mennesker der syv-åtte av 22 provinser har flere innbyggere enn Frankrike.

Kinesere er også stolte av at landet igjen har reist seg etter i mer enn hundre år å ha blitt herset med av folk fra mange land. Fra Opiumskrigen i 1840 til Mao i 1949 kunne erklære etableringen av Folkerepublikken Kina. Maos forbrytelser mot sitt eget folk – som Det store spranget fremover, en meningsløs politikk som skapte hungersnød og krevde 30 millioner kineseres liv, og hans Kulturrevolusjon som mange kinesere i dag sier er den verste epoken i Kinas lange historie – fratar ham ikke et godt omdømme hos kinesere flest. ”Mao gjenreiste Kina”, sier mange, ”..... og Deng .....””, som fulgte etter Mao, og som i 1978 startet en reformprosess basert på økonomisk samkvem med resten av verden, ”.... fylte våre mager”.

..... og russere av Russland

Tilsvarende kineserne er russerne stolte over at de igjen regnes med. Høye oljepriser og en leder som vet å bruke den makten kontroll over andre lands tilgang på energi gir, ligger bak. I tillegg har levestandarden bedret seg markant. Den jevne russer ser det hele som Putins fortjeneste. Hvilket gir ham en enorm popularitet – fire av fem russere liker sitt lands fremste mann (mot tre av ti amerikanere *sin* fremste leder). Og Putin kan peke ut sin etterfølger, slik han selv ble utpekt av Jeltsin, sin forgjenger.

I en artikkel i Financial Times, min favorittavis, den 26. februar heter det at russere i det store og hele, om enn med ulik grad av entusiasme, godtar prisen på større stabilitet og høyere levestandard, nemlig strengere sentralisering – stadig mer bestemmes i Kreml – til tross for at dette tidvis krever metoder fra Sovjettiden. Stoltheten av fedrelandet gjør det lettere å akseptere det til tider brutale enmannsveldet Russland er i ferd med å bli. ”Jeg godtar det Putin har gjort”, sier Anatoly, en forretningsmann i tredve-årene fra den sibirske byen Irtsk. ”Jeg liker det faktum at Europa igjen tar Russland på alvor.” Eller som Dima, en bruktbilselger fra fjellområdet Altai hevder, at takket være Putin ”blir ikke Russland lenger behandlet som et land fra den tredje verden”.

Alternativet til Putin, mener mange russere, ville lett vært et enda mer korrumpert og kriminelt regime, der oligarkene som allerede har robbet Russland, fremdeles satt på toppen.

Og vi nordmenn, hva er vi stolte av?

Vikingene, Olav V, Fridtjof Nansen og Thor Heyerdahl, vil noen si. Henrik Ibsen, Ole Bull, Sigrid Undset og Edvard Munch, vil andre trekke frem. Oddvar Brå, Kupper'n, Sonja Henie og Ole Gunnar Solskjær topper listen hos atter andre.

De politisk korrekte blant oss vil passe på å nevne velferdsstaten og likhetsidealet i det norske samfunn, og solidariteten som følger med. Den nordiske modellen – eller den norske modellen – for det gode samfunn liker vi å snakke om. Hvorfor tar ikke andre land etter oss? Man får i pose og sekk: Lav inflasjon, solid økonomisk vekst, full sysselsetting og jevn fordeling.

Noen av oss blir så blendet av egen suksess at vi hver gang sjansen byr seg, benytter anledningen til å spre det glade budskap; gakk hen og gjør likedan. Vi kan gjerne bistå i etableringen av den norske modellen for velferd, solidaritet og trygghet i *ditt* land.

Men hva har vi *selv* igjen for dette? Beundrende blikk og rosende omtale? Lykkelige mottakere av sjekker skrevet ut av departementet for u-hjelp? Enda mer å være stolte over?

Behov for større nysgjerrighet på andres suksess?

Jeg har stusset litt over dette. Hvorfor er vi så ivrige etter å belære andre? Snarere enn utelukkende å skulle dosere for kinesere hvordan vi ordner oss i Norge, ville det ikke være et poeng å lytte litt til hvordan kineserne lykkes med å fremelske respekt for de eldre? Kinesiske barn må lære disiplin før de gis frihet. Hvorfor er russere så dyktige i matematikk? Og etiopiere så flinke til å løpe? Hva kan vi lære av Finlands måte å drive skole på? Barn og unge fra De tusen sjøers land topper lister for kunnskapsrike elever. Hvordan makter amerikanere å integrere stadig nye grupper innvandrere i sitt samfunn? Og hva gjør man med togene i Zürich til forskjell fra hva man gjør med togene i Oslo? ”Togene går igjen som normalt”, sier mannen i radioen. Hvordan skal det forstås? Mer informativt om han sa at de nå går i henhold til rutetabellen. For det er vel det som menes?

Mon tro om vi nordmenn ville stått oss på å utvikle noe større nysgjerrighet på andres suksess snarere enn bare å skulle berette om egen?

12. Mars 2008

Home Page: <http://home.bi.no/fag87025/>